

Moartea lui Ion I.C. Brătianu

Vremurile se întorceau într-adevăr. La 25 noiembrie 1927, moare Ion I.C. Brătianu, după o agonie precipitată și cu desăvârșire neașteptată.

Articolele *Cuvântului* din acea zi sunt de o reținută severitate critică. A murit „un erou de tragedie”.

Se formează guvernul Vintilă Brătianu, continuare a regimului liberal, nesfârșit mai slab însă, mai terorizat de propriile sale umbre, mai descompus de panică.

Noul guvern își face singur curaj, încercând tratative pentru un împrumut de... stabilizare.

Da, oricât ar fi fost de necrezut, Vintilă Brătianu, campionul revalorizării, se convertea la stabilizare, formulă pentru care trei ani încheiați luptase Titus Enacovici prin *Cuvântul*, împotriva liberalilor și pentru care fusese batjocorit sistematic.

„E lată rău, *scrie acum Enacovici*, nu e de capul dumneavoastră o stabilizare monetară”; „că nu era de capul lor” o simțim cu toții astăzi, când încă suferim de urmările acestei nenorocite stabilizări făcută cizmărește.

Între timp, în ordine politică, domnul Duca încearcă o serie de noi diversiuni. Pentru început, aranjează la Oradea un congres studențesc urmat de un enorm scandal cu devastări publice.²⁰ *Cuvântul* îl acuză pe ministrul de Interne de a fi organizat cu propria lui mână această răzmeriță, excelent pretext pentru a înăspri măsurile de ordine publică.

²⁰ Între 4 și 6 decembrie 1927, la Oradea a avut loc Congresul Național Studențesc, la care au participat în jur de 5000 de studenți, în majoritate creștini. În seara zilei de 5 decembrie, după terminarea comunicărilor, studenții au mai rămas în piața din fața teatrului, pentru discuții, dansuri etc., moment în care cineva, despre care s-a spus că era evreu, a aruncat o piatră în mulțime. Riposta studenților sau, după unele surse, inclusiv *Cuvântul*, a unor persoane anume instruite de ministrul de Interne, I.G. Duca, a fost dură – devastări și violențe la adresa populației evreiești și a magazinelor acestora.

Un nou acces de panică îl cuprinde și domnul Duca se aruncă iar cu foarfecele asupra ziarului nostru, întregi articole sunt suprimate și în locul lor apar caricaturi: oameni politici, actori, cântăreți...

Aveam naivitatea de a crede obrazul cenzurii sensibil la asemenea ușoare răzbunări ironice.

Dar inutil. *Cuvântul* ieșea dintre foarfecele liberale zilnic înjumătățit.

Atunci (nr. 982, ianuarie 1928), profesorul Nae Ionescu îi adresează prin ziar domnului Duca o scrisoare deschisă, din care este o adevărată voluptate morală să cităm astăzi, în 1933: „Noi știm să așteptăm cu atât mai mult cu cât suntem siguri de mai înainte de rezultat. Singurul nostru act tare este și rămâne scrisul... Noi te dorim doară sănătos la judecata care te așteaptă pentru toată ocară pe care ai aruncat-o în obrazul și în sufletul acestei țări. La revedere deci sub acel regim”.

Un articol al lui Titus Enacovici scris în 1928 pentru 1933

Tot în acest timp, la 27 ianuarie 1928, Titus Enacovici publică sub lapidarul titlu „1933” un articol ce constituie o adevărată chemare la ordine a forțelor românești, care, pierdute în nesfârșite mizerii cotidiene, pierd din vedere comandamentele vitale ale națiunii. În 1933 socotea Enacovici că va cădea scadența tuturor erorilor. Se înșela?

Iată reproducem astfel, neschimbat, articolul său din ianuarie 1928. Cu excepția câtorva detalii de evenimente ulterioare, totul e prevăzut cu o acuitate ce a înfruntat anii.²¹

Cuvântul și campania național-țărănistă

De la sfârșitul iernii lui 1928, acțiunea de opoziție capătă un ritm și o virulență pe care istoria noastră politică nu le-a mai cunoscut până atunci.

²¹ În continuare, în ziar era reprodus articolul lui Titus Enacovici.

Nu mai e vorba de o „campanie de răsturnare”, ci de o vastă mișcare de mase, cu caracter revoluționar. *Cuvântul* insistă asupra acestei deosebiri. El nu se raliază partidului național-țărănist ca partid, ci momentului revoluționar pe care partidul acesta trebuie să-l exprime. Căile „constituționale” de dobândire a puterii nu mai sunt nici suficiente, nici posibile. Dintre cei doi factori, în care *Cuvântul* a crezut totdeauna – Rege și națiune – cel dintâi este absent. Rămâne hotărâtoare numai națiunea care, neavând un Rege care s-o întruchipeze simbolic și efectiv, trebuie să pășească singură în lupta pentru lămurirea destinului său. Și anume nu prin „alegeri” – ceea ce e artificial și ineficace, ci printr-o presiune colectivă din jos, din cele mai adânci straturi ale mulțimii.

Este la drept vorbind o nouă etapă în viața românească.

Întreaga acțiune național-țărănistă din primăvara lui 1928 până la adunarea de la București și pe urmă de la Alba Iulia se inspiră de la acest îndemn și se justifică prin această intuiție a necesității revoluționare, precis formulată în paginile *Cuvântului*.

Formidabile întruniri în țară, la Făgăraș, Huși (7 februarie), Craiova (14 februarie), Ploiești (22 februarie), Cernăuți (28 februarie), Galați (7 martie) răscolesc profund masele de pretutindeni. Ele urmează să fie încoronate de imensa adunare populară de la 18 martie la București, în capitala țării, unde să se ceară regenților, într-o atmosferă de adevărat război civic, răsturnarea regimului liberal și cu el răsturnarea vechii țări, pentru instaurarea țării celei noi.

Suspendarea

Liberalii știu însă să se răzbune. Puțin orbește și fără prudență, dar știu. La 16 martie 1928, două zile înaintea adunării populare din Capitală, *Cuvântul* este confiscat. Pentru a câta oară confiscat? E greu să numărăm.

Dar domnului Duca nu-i ajunge atâta. E prea puțin și prea banal.

În aceeași zi, *Cuvântul* este suspendat pe opt zile.